

Бібліографічні посилання

1. Мирошніченко В.О. Стосовно технічних рішень для автоматичної відеофіксації порушень правил дорожнього руху. *Економічна та інформаційна безпека: проблеми та перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* м. Дніпро, 27 квітня 2018 р. С. 144–146.
2. Мирошніченко В.О. Аналіз біометричних систем ідентифікації особи. *Матеріали науково-практичного семінару 1 грудня 2006 р.* Львів: ЛьвДУВС, 2006. С.82-93.

Надійшла до редакції 13.09.2018

SUMMARY

Miroshnichenko VO, Gavrish O.S. Video surveillance as a tool to ensure transport safety. It has been shown that traditional CCTV cameras today do not meet the requirements for operational response to possible unusual situations on large transport infrastructure objects. To solve modern problems, complex intelligent systems are needed, based on the complex algorithms of video analytics. The basic functions of intelligent video analytics systems are formulated. Prospects for the development of these systems in the future are outlined.

Keywords: video surveillance cameras, intelligent video analytics systems, security, access control, biometric video surveillance, emotional recognition.

УДК 342.95:351.753(477)

Соловійова О.М. ©

кандидат юридичних наук, доцент

Ганжело В.О. ©

студентка

(Національний юридичний
університет імені Ярослава Мудрого)

DOI:10.31733/2078-3566-2018-3-64-70

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА
НА ЗБРОЮ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Досліджено проблему національного правового регулювання обігу вогнепальних засобів. Проаналізовано міжнародний досвід та перспективи легалізації короткоствольної вогнепальної зброї в Україні.

Ключові слова: зброя, легалізація, обіг вогнепальних засобів, перспективи.

Постановка проблеми. Правове та політичне спрямування України до Європейського Союзу зумовлює процес трансформації національного законодавства відповідно до вимог міжнародної спільноти, особливо коли мова йде про забезпечення реалізації прав та законних інтересів громадян, у тому числі гарантування права на захист. Пріоритетною складовою процесу інтеграції України до Європейського Союзу є адаптація законодавства України до законодавства ЄС [1]. Окрім того, тісний політичний зв'язок України та США створює підґрунтя для реформування української правової сфери з урахуванням американського досвіду. Особливо гостро постає проблема надання громадянам України права на носіння так званої "цивільної зброї". Военні дії на сході держави, загострення криміногенної ситуації, перманентне зростання кількості адміністративних деліктів із використанням зброї, латентне її поширення внаслідок неконтрольованого ввезення із зони АТО та успішне функціонування подібного товару на «тіньовому» ринку спричинили актуалізацію цього питання саме на даний час. Хоча, безумовно, високий суспільний інтерес до вказаної проблематики є перманентним явищем, адже неодноразово був втілений у різних законопроектах, зокрема «Про зброю» від 06.06.2002, «Про цивільну зброю та боеприпаси» від 10.12.2014, «Про обіг зброї невійськового призначення» від 09.02.2009 тощо. Останній законопроект, відповідно до Постанови Верховної Ради України № 2129-VI, було прийнято за основу для подальшої законотворчої діяльності, однак доручення Комітету Верховної Ради України з питань

© Соловійова О.М., 2018

© Ганжело В.О., 2018

законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності доопрацювати зазначений законопроект з урахуванням зауважень і пропозицій суб'єктів права законодавчої ініціативи так і не було виконано. Тому, безумовно, є теоретична та практична цінність у подальших наукових дослідженнях вказаної проблематики.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Правовий режим та статус зброї у суспільних відносинах вивчали протягом десятиліть представники різних галузей науки. Найбільш відомими розробками у цій сфері стали концепції правників В. Б. Авер'янова, Ю.Є. Белінського, І.В. Васильєва, С.В. Діденка, О.Ю. Дрозда, В.І. Курила, Д.А. Корецького А.В. Корнійця, М.Г. Пінчука, І.І. Соколова, В.Я. Тація, О.С. Фролова, Л.Г. Чистоклетова та інших. Однак у зв'язку із динамічним розвитком суспільних відносин всередині країни та на міжнародній арені багато факторів залишилося поза увагою дослідників або не було систематизовано.

Мета статті – на основі попередніх наукових розробок та сучасної нормативної бази здійснити повний і консолідований аналіз доцільності надання громадянам права на вільне володіння вогнепальною зброєю, а також можливості імплементації зарубіжного досвіду в національну правову систему.

Виклад основного матеріалу. В юридичній науці вогнепальну зброю визначають як вид індивідуальної, управління якою здійснюється однією особою. До різновидів індивідуальної відносять також холодну, холодну металеву, пневматичну, газову зброю та засоби для відстрілу гумових чи аналогічних куль [2, с. 136]. Однак саме вогнепальні засоби за своєю соціальною природою є найбільш небезпечними та придатними для ураження живої цілі, а за юридичною – об'єктом цивільних правовідносин [3, с. 167].

Єдиного визначення вогнепальної зброї в науці не існує, що ускладнює процес встановлення статусу та режиму обігу такого виду зброї. М.В. Салтєвський вказує, що це пристрій, в якому для вильоту кулі з каналу ствола використовується енергія хімічного розкладу вибухових речовин [4]. Тоді як В.М. Плєскачевський пропонує більш широке тлумачення, а саме: вогнепальна зброя – це пристрій, конструктивно призначений для багаторазового ураження на відстані людини, тварини чи визначеної перепони снарядом (кулею, шротом, картеччю), який отримує прицільний напрямок руху за рахунок енергії термічного розкладання газотворюючої речовини [5, с. 52]. Енциклопедичний словник визначає поняття «вогнепальна зброя» як зброю, в якій для виштовхування снаряду (кулі, міни) з каналу ствола використовується енергія з вибухових речовин, і класифікує її на артилерійську, зокрема гаубиці, гармати, міномети, та стрілецьку – пістолети, автомати, гвинтівки, рушниці, кулемети [6, с. 347-354]. Такі вчені, як В.В. Василенко, В.М. Дзюба, О.Ю. Окунський вогнепальною визначають таку зброю, уражаючі якості якої залежать від дії снаряда, що отримує прискорення силою порохових газів [7, с. 264]. Законодавець при регулюванні обігу зброї у різних нормативно-правових актах диференційовано визначає дефініцію «зброя». Так, у наказі Адміністрації Державної прикордонної служби № 200 вказано, що зброя – предмети та пристрої, що призначені для ураження живих цілей, кораблів, літаків (вертольотів) та інших об'єктів і не мають іншого призначення [8]. В наказі Міністерства внутрішніх справ України від 21.08.1998 р. № 622 (далі – наказ МВС № 622) було закріплено спеціалізовану дефініцію: вогнепальна зброя – зброя, яка призначена для ураження цілей снарядами, що одержують спрямований рух у стволі (за допомогою сили тиску газів, які утворюються в результаті згоряння металевих заряду) та мають достатню кінетичну енергію для ураження цілі, що знаходиться на визначеній відстані [9]. На міжнародно-правовому рівні поняття «вогнепальна зброя» було визначено у Страсбурзькій конвенції «Про контроль та придбання зброї приватними особами» таким чином: це будь-який предмет, що використовується як зброя, із якої за допомогою вибухового, газового або повітряного та іншого способів метання можна випустити заряд шроту, кулю або інші боєприпаси, заряд токсичного газу, рідини або іншої речовини [10]. В цій самій Конвенції для точного розуміння поняття Спеціальна комісія Ради Європи обрала шлях вичерпного переліку видів зброї, що відносять до вогнепальної.

Вважаємо, що відсутність повного, уніфікованого та вичерпного визначення вогнепальної зброї на рівні закону в Україні створює сприятливе середовище для зловживань, можливості уникнення процедур здійснення права та виконання обов'язків, регламентованих нормативно-правовими актами не лише підзаконного характеру, а і на рівні закону – Кримінальний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення та ін.

В наказі МВС № 622 визначено декілька видів вогнепальної зброї за їхнім призначенням, серед них бойова вогнепальна зброя, спрямована на ураження людини або технічного пристрою, і яка не належить до старовинних моделей, створених до 1899 року; мисливська вогнепальна зброя, основне призначення якої ураження об'єктів тваринного світу під час полювання, а також вогнепальна спортивна зброя, яка призначена для ураження цілей під час спортивних змагань, які визнані на загальнодержавному рівні. Згадується класифікація вогнепальної зброї за довжиною ствола – короткоствольна та довгоствольна, а також за конструкцією ствола залежно від наявності гвинтових нарізів, що збільшують дистанцію пострілу, – гладкоствольна та нарізна зброя. Такий поділ, на нашу думку, є достатньо раціональним у практичній площині, адже дозволяє системно проаналізувати вид, призначення, дистанційність, силу можливого ураження снарядом, а також складність у використанні зброї, що в цілому дає змогу для встановлення ефективного правового регулювання обігу зброї.

На сьогодні не лише поняття, класифікація вогнепальної зброї, а і порядок її придбання, зберігання, використання та обліку в Україні встановлюється лише на підзаконному рівні, а саме – в Постанові Верховної Ради України «Про право власності на окремі види майна» від 17 червня 1992 р. № 2471-ХІІ, постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок застосування вогнепальної зброї» від 12 жовтня 1992 р. № 575, в наказі МВС № 622 тощо. Зважаючи, на важливість розглядуваного питання в розрізі регламентації права особи на зброю з метою захисту життя та власності, складність обігу такого майна як зброя, а також враховуючи досвід європейських, пострадянських країн та США, які закріпили регламентацію зброї та її режиму на рівні закону (закони США «Про вогнепальну зброю» 1934 р., Швеції «Про вогнепальну зброю» 1967 р., Бельгії «Про зброю» 1991 р., РФ «Про зброю» 1996 р. тощо), варто зазначити, що форма існуючого регулювання в Україні не відповідає реаліям та вимогам сучасності. З таким висновком погоджуються не лише науковці, але й практики [11, с. 194; 3, с. 169; 12, с. 64].

Наразі в державі легалізовано придбання, зберігання та носіння мисливської нарізної, гладкоствольної зброї, пневматичної, холодної, охолощеної зброї та пристроїв громадянами, які досягли встановленого віку та отримали дозвіл від органів поліції. Варто зазначити, що вогнепальна зброя, крім мисливської, відповідно до Постанови Верховної Ради України «Про право власності на окремі види майна», належить до переліку видів майна, що не може перебувати у власності громадян, громадських об'єднань, міжнародних організацій та юридичних осіб інших держав на території України [13].

Однак інтенсивне прогресування кількості неправомірних посягань на національну безпеку, життя, здоров'я людей та їхню власність спричинило палкі дискусії щодо необхідності надання пересічним громадянам права на безперешкодне користування так званою цивільною короткоствольною вогнепальною зброєю. У зв'язку з цим з'явилося дві концепції обігу зброї в нашій державі, а саме: концепція безпеки, що передбачає жорстке регулювання державою усіх адміністративних процедур обігу та застосування зброї; концепція самозахисту, яка дає можливість кожному громадянину за допомогою зброї убезпечити себе від злочинного посягання [14, с. 51]. Ці два напрямки є діаметрально протилежними і однаково підтримуваними прихильниками, тому, погоджуючись з Діденко С.В. в тому, що проблема обігу зброї та незаконного її застосування сама вирішитися не може [15, с. 42], пропонуємо розглянути баланс можливих позитивних та негативних наслідків легалізації цивільної короткоствольної зброї в Україні.

Переваги. Конституція України, як акт найвищої юридичної сили, гарантує право кожного захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань (ст. 27). Крім того, ч. 5 ст. 36 Кримінального кодексу України вказує, що не є перевищенням меж необхідної оборони і не має наслідком кримінальну відповідальність застосування зброї для захисту від нападу озброєної особи або нападу групи осіб, а також для відвернення протиправного насильницького вторгнення у житло чи інше приміщення, незалежно від тяжкості шкоди, яку заподіяно тому, хто посягає. Однак лише деякі категорії громадян, зокрема посадові особи, яким дозволено володіння вогнепальною зброєю, можуть використовувати її для відбиття групового та збройного нападу, для захисту від злочинних посягань на своє житло та майно тощо [16]. Таким чином, права громадян на захист, гарантовані національним законодавством, не підкріплені у практичній площині можливостями для їхньої реалізації, а тому певною мірою є обмеженими. Тоді постає питання: чи відповідає таке обмеження легальній меті та інте-

ресам демократичного суспільства, тобто чи проходить «трискладовий тест», концепція якого застосовується ЄСПЛ?

На сьогодні ситуація в Україні склалася таким чином, що держава не може повною мірою забезпечувати права та законні інтереси її громадян. За статистикою Україна лідирує за кількістю нелегальної зброї, адже за час проведення АТО її чисельність збільшилася більш ніж на 1,5 млн. одиниць і становить 5 млн. [17]. Це критичний показник, адже фактично кожен восьмий – латентний злочинець, який в будь-який час може застосувати зброю до незахищених громадян. Тому юридично закріплене право на захист на практиці стає знівельованою вигадкою.

Подібну проблему в європейських країнах та США було вирішено шляхом легалізації короткоствольної вогнепальної зброї. Аналізуючи практику іноземних держав, слід зазначити, що злочинність значно падає у разі наділення громадян правом відкритого чи прихованого володіння короткоствольною зброєю. Насамперед, це урівноважує становище законотворчої особи та озброєного злочинця, що є превентивним засобом. До прикладу, у столичному окрузі Колумбія, де суворо заборонено володіння зброєю, її купівля-продаж, ввіз з інших штатів, рівень вбивств у 6 разів вищий, ніж у Вірджинії, де кожен громадянин, що досягнув 21 року і пройшов спеціальні платні курси, має право на приховане носіння короткоствольної зброї [18, с. 116]. Рівень злочинності у Польщі, яка дозволила купувати та носити пістолети чи револьвери, зменшився на 34 %. Контрастом виступає Велика Британія, яка в 1997 році заборонивши володіння короткоствольною зброєю, досягла збільшення грабежів на 45 %, а вбивств – на 54 % станом на 2002 рік [19, с. 81]. Практика країн, найбільш наближених до України за соціально-економічним та правовим рівнем розвитку, теж свідчить про позитивні наслідки впровадження легалізації короткоствольної зброї. Так, наприклад, в Естонії рівень злочинності з 1992 до 1999 року знизився у 5 разів, у Молдові – з періоду легалізації і до 2005 року зменшився у 2 рази [20, с. 140]. Визначний конституціоналіст України В. Речицький теж виступає за легалізацію зброї, тому у власному проекті Конституції передбачив право використання громадянами вогнепальної зброї для самооборони [21]. У практичній площині, на наш погляд, легалізацію зброї в контексті позитивних наслідків можна розглядати лише за умови узаконення короткоствольної зброї, яка має власні переваги над довгоствольною, зокрема летальний наслідок найбільш ймовірний від довгоствольного вогнепального засобу, що дозволений в Україні.

Крім того, можливість використання для самозахисту інших засобів, зокрема травматичних пістолетів, аерозольних балончиків, куль з подразнюючою речовиною, поперше, не гарантує дієвого та ефективного захисту, а по-друге, встановити власника такої зброї та знарядь не вдається можливим. Крім того, існує психологічний фактор: можливість поранення іншої особи змушує використовувати вогнепальний засіб лише у виняткових випадках, тоді як легковажне ставлення до травматичної зброї стає причиною багатьох пошкоджень та травм.

Недоліки. Кожна оспорювана проблематика є комбінацією вигідних та не вигідних позицій, і тільки встановлення їх співвідношення створює можливість здійснення максимально правильного вибору. Тому, досліджуючи міжнародну практику, необхідно враховувати не лише загальну позитивну статистику, а і поодинокі трагічні випадки, що пов'язані з легким доступом громадян до вогнепальних засобів, особливо зазначаючи, що масштаб таких кейсів щороку збільшується. Зокрема, черговий наймасовіший розстріл підлітків за останні 5 років у одній із шкіл США 14.02.2018 р. призвів до гострих обговорень американським населенням потреби створити більш жорстку процедуру купівлі, зберігання та носіння вогнепальної зброї. Крім того, Німеччина після розстрілу 19-річним Р. Штайнхойзером близько 20 учнів, вчителів школи та представника поліції різко змінила свій напрям правового регулювання обігу зброї, створивши значно складніші умови для продажу вогнепальної зброї. На сьогодні законодавство у сфері регулювання зброї та засобів самозахисту в ФРН серед європейських країн є одним із найкращих. Ю. Белінський у своїй праці доводить, що законодавство європейських країн у цій сфері має чітку тенденцію до ускладнення та максимальної мінімізації кількості осіб, які все ж таки матимуть змогу володіти вогнепальною зброєю [22, с. 368].

Крім того, вивчаючи можливість імплементації в Україні норм держав із значно вищим розвитком соціально-економічного, правового, культурного рівня, слід враховувати особливості становлення нашої держави. Як засвідчують соціологічні опитування, близько 80 % населення України виступають проти права громадянина володіти вогне-

пальними засобами. До того ж 50 % респондентів впевнені, що лише посилення кримінальної відповідальності за неправомірне володіння та використання вогнепальної зброї стане гарантом безпеки у державі [23]. Така реакція населення спричинена певними факторами. По-перше, наявність корупційної системи, що розвинута в країні, уможливило подолання незаконним шляхом обмежень, встановлених для певних категорій осіб (зокрема психічно хворих, нарко-, алкозалежних, громадян із судимістю) та спеціальної процедури (отримання медичної довідки, проходження навчального курсу). По-друге, як зазначає В.О. Серьогін, основна складова зброї – голова її власника. Так от в умовах низької правосвідомості громадян, нестабільної політичної та кризової соціально-економічної ситуації в державі вогнепальна зброя буде засобом не лише для самооборони, а і для відстоювання власних інтересів у патових ситуаціях. Повністю підтримуємо думку політолога Т. Лутчина, що сьогодні стабільність у нашому суспільстві бажає бути кращою і спостерігається певний рівень напруженості і незадоволення [24].

Демонструючи позитивну міжнародну практику узаконення вогнепальних засобів, варто враховувати, що це право надавалося державами лише в умовах їх економічної, політичної стабільності, адже порушення саме в цих сферах тягне за собою збільшення насильницьких злочинів та екстремізму. А за хитких умов державного розвитку генерування умов для безперешкодного отримання вогнепальної зброї означає створення пастки для народу, адже із урізноманітненням можливих знарядь, зростає і кількість злочинів. Як зазначає Д.А. Корецький, навіть сам факт наявності в особи зброї при здійсненні правопорушення зміцнює його рішучість довести злочин до кінця, стимулює застосування більш інтенсивних методів досягнення бажаного результату [25, с. 57]. Крім того, рівень поваги до права в європейських країнах та США значно вищий, ніж в Україні, а також існує багатолітня культура користування зброєю, що виховувалася протягом тривалого періоду. Тому варто пам'ятати: не всі норми права іноземних держав можна імплементувати у наше законодавство. Не можна не зазначити, що в ініціативі легалізувати короткоствольну зброю простежується не лише мета досягнення суспільного блага, а і езотеричний приватний інтерес.

Тому, погоджуючись з О.Ю. Дроздом, необхідно відшукати більш компромісні шляхи вирішення проблеми, які б змогли задовольнити всі сторони діалогу. І хоча в умовах воєнних дій складно контролювати кожну одиницю зброї, більшість науковців, зокрема і С.В. Діденко, впевнені, що держава зобов'язана виконати всі необхідні дії для превенції потрапляння зброї в незаконний обіг [14, с. 352]. До того ж справді існує крайня необхідність у модернізації нормативної бази, регулювання якої охоплює сферу придбання, зберігання, використання зброї. Скоріше за все, було б доцільно взяти до уваги законмірне посилення адміністративної процедури отримання вогнепальної зброї в країнах ЄС та удосконалити власну дозвільну систему. Крім того, слід якісно удосконалити боротьбу із корупцією, що створювала би перешкоди до мінімізації використання вогнепальних засобів.

Щодо реалізації права на самозахист, то особливій увазі та наукових напрацювань потребує зброя нелетальної дії, яку можна максимально адаптувати до екстремальних умов, і тим самим нейтралізувати потребу використання вогнепальних засобів [2, с. 139]. Ю. Белінський впевнений в тому, що характеристик такої зброї буде достатньо для захисту від злочинного посягання [22, с. 368].

Висновки. Розглядаючи легалізацію короткоствольної вогнепальної зброї для громадян, слід брати до уваги настання всіх ймовірних наслідків. Адже *pro et contra*, зважаючи на суперечливий міжнародний досвід, може бути здійснено у різні способи залежно від багатьох факторів та обставин, що у своїй взаємодії можуть викликати варіації соціальних реакцій. Зважаючи на специфіку українського державобудівництва, рівень правової культури населення, закріплення права громадян України на придбання, зберігання та носіння короткоствольної зброї доцільно розглядати лише в перспективі. Адже наразі першочерговими завданнями держави, здійснення яких є беззаперечною умовою для легалізації короткоствольної зброї для самооборони, є урегулювання обігу нелегальної зброї, викорінення корупції та підвищення культурного рівня суспільства шляхом реформування освіти та проведення різноманітних правовиховних заходів. Адже обов'язок держави – захищати життя людини.

Отже, аби подібне обмеження права на володіння зброєю пройшло передбачений ЄСПЛ трискладовий тест, необхідно витримати першу умову, а саме – передбаченість у законі, адже, безперечно, переслідувана мета є легальною – захист національної безпеки

та прав людини, а також існує гостра необхідність у демократичному суспільстві, зважаючи на збройний конфлікт на сході держави, підвищену криміногенну внутрішню ситуацію.

Бібліографічні посилання

1. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 №1629-IV. *Офіційний вісник України*. 2004. № 15.
2. Діденко С. В. Правові аспекти поняття та класифікація зброї в Україні. *Науковий вісник Херсонського держ. ун-ту*. С. 135-140.
3. Соколов І. І. Нормативне забезпечення права громадян на зброю: сучасний стан та перспективи. *Вісник Харківського нац. ун-ту внутр. справ*. 2010. № 3. С. 167-173.
4. Салтєвський М. В. Криміналістика: підручник: у 2-х ч. Харків: Консум, Основа, 1999. Ч.1. 398 с.
5. Плескачевский В. М. Оружие в криминалистике. Понятие и классификация. Москва: Спарк, 2001. 343 с.
6. Попенко В. Н. Холодное оружие: энциклопедический словарь. А-Я. Москва: Богучар, 1997. 474 с.
7. Василенко В. В., Дзюба В. М., Окунський О. Ю., Пилипів Б. І. Вогнева підготовка: навч. посібник. Київ, 2003. 267 с.
8. Про Державну прикордонну службу: Закон України від 03.04.2003 № 661-IV. *Голос України*. 2003. № 83. Ст. 21
9. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: наказ МВС України від 21.08.1998 № 622. *Офіційний вісник України*. 1998. № 42.
10. Європейська конвенція про контроль за придбанням та зберіганням вогнепальної зброї приватними особами (ETS N 101) від 28.06.1978.
11. Корнієць А. В. Сутність режимів обігу зброї та вибухових речовин як об'єктів дозвільної системи. *Науковий вісник Львівського держ. ун-ту внутр. справ*. 2011. № 2. С. 188-196.
12. Дрозд О. Ю., Шруб І. В. Надання громадянам права на вільне володіння вогнепальною зброєю: проблемні питання та шляхи їх вирішення. *Вісник Запорізького нац. ун-ту*. 2015. №1. С. 63-67.
13. Про право власності на окремі види майна: Постанова Верховної Ради України від 17.06.1992 № 2471-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 35.
14. Діденко С. В. Адміністративно-правове забезпечення обігу та застосування зброї в Україні: дис. ... докт. юрид. наук. Київ, 2016. 443 с.
15. Діденко С. В. Зміст адміністративно-правового забезпечення обігу та застосування зброї в Україні. *Вісник пенітенціарної асоціації України*. 2017. № 2. С. 42-50.
16. Про затвердження Положення про порядок застосування вогнепальної зброї: постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 р. № 575.
17. Сивачук О. В. В Україні кількість необлікованої зброї збільшилася до майже 5 млн. одиниць. *Відомості із сайту Українські національні новини*. 2017. URL: <http://www.unn.com.ua/uk/news/1639409-kilkist-nelegalnoyi-zbroyi-v-ukrayini-zbilshilasya-do-5-mln-odinit-ekspert>.
18. Колосок А. М. Легалізація зброї як каталізатор розвитку соціальної відповідальності суспільства. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 11. С. 113-118.
19. Фріс П. Л. Право громадян на зброю: pro et contra. *Наше право*. 2015. № 5. С. 77-85.
20. Чистоклетов Л.Г., Пастрюліна Т. Про зброю та правові підстави її застосування суб'єктами приватних охоронних підприємств в Україні. *Наукові записки Львівського ун-ту бізнесу та права*. 2011. Вип. 6. С. 139-142.
21. Версія Проекту Конституційної комісії II Розділу Конституції з пропозиціями Всеволода Речицького станом на 17 липня 2015 року. URL: <http://khpg.org/index.php?id=1435912321>.
22. Белінський Ю. Е. Правове регулювання обігу зброї у країнах Європейського Союзу: деякі нотатки до наукової дискусії. *Науковий вісник Дніпропетровського держ. ун-ту внутр. справ*. 2012. № 1. С. 360-368.
23. Вавіровська Л. О. Зброя: у кожного свій погляд. *Іменем закону*. 2003. № 5.
24. Чи варто дозволити в Україні вільне володіння зброєю? URL: <http://firtka.if.ua/?action=show&id=31485>.
25. Корецкий Д. А. О совершенствовании правового режима оружия. *Правоведение*. 1983. № 1. С. 56-57.

Надійшла до редакції 18.05.2018

SUMMARY

Solovyova O.M., Ganzhelo V.O. Administrative law enforcement of the right to arms in Ukraine: problems and perspectives. The article deals with legal problems of legalization of short-barreled firearms in Ukraine which reached its culmination during the period of antiterrorist operation.

The article describes theoretical and practical problems of the firearms' regulation in the state. Namely, the author affirms that one of the negative features is absence of a single unified notion of "firearms" and regulation of the turnover of dangerous property on the law subordinate level. The indicated facts create a favourable basis for abuse of law, development of corruption in the licensing activity of this field etc.

The authors analyze legal regulation which comprehensively control the procedure of acquisition, storage and usage of weapons in Ukraine (order № 622 of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine), according to which the permissive process of acquisition is established for hunting weapons, melee weapons and cooled arms. Short-barreled firearms are beyond access for citizens, it is criticized on the half of potential owners. It is substantiated that among the benefits of providing citizens with the opportunity to purchase short-barreled firearms one can consider the state's inability to ensure the protection of the rights and freedoms of citizens, guaranteed by the Constitution. The authors give statistics, according to which every eighth Ukrainian has an illegal weapon which can become an instrument of crime. Also the author relates to the positive features, the effective international experience of the introduction of short-barreled firearms in public relations, which has significantly reduced the level of crime in such countries as the USA, Poland, Estonia etc. However, in contrast to these facts, there is an annual increase of a few but large-scale shootings which is gradually changing the policy of European countries towards the complication of the procedure of the fire-fighting equipment purchase. Nevertheless, the author emphasizes the impossibility of implementing international experience due to the low legal awareness of Ukrainians, lack of culture of using weapons, as well as unstable situations in the country, ineffective fight against corruption. This opinion is supported by the data of a sociological survey, according to which about 80 % of the population of Ukraine categorically refuse to be provided with the right to own short-barreled firearms, at the same time, 50 % of respondents are convinced that only increased criminal liability for latent possession of weapons will become a guarantor of security in the country.

In this article the authors offer to concentrate attention of the state authorities and scientists on eradicating corruption, raising the level of society's culture by improving the sphere of education and the law-enforcement system, as well as the struggle against the existence of weapons that are not registered in a specially defined manner, which will create prospects for further pro et contra.

Keywords: *weapon, legalization, the circulation of the fire-fighting equipment, perspectives.*

УДК 342.951:351.74 (474.5)

Чумак В.В. ©

кандидат юридичних наук
(Харківський національний
університет внутрішніх справ)

DOI:10.31733/2078-3566-2018-3-70-74

РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ ЛИТВИ: СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

Проаналізовано досвід реформування національних поліцейських систем Литви. Основними нормативно-правовими документами, що регламентують діяльність литовської поліції, є Закон «Про поліцію» та Закон «Про поліцейську діяльність». Зазначено, що реформування національної системи правоохоронних органів у Литовській Республіці пройшло чотири етапи становлення та розвитку. Позитивний досвід роботи поліції Литви заслуговує на його подальше вивчення і впровадження в діяльність Міністерства внутрішніх справ України та Національної поліції МВС України.

Ключові слова: *поліція, стратегічні напрями, результати, Литва, Україна.*

Постановка проблеми. Сучасний стан розвитку реформи правоохоронної системи, кардинальні зміни у державному будівництві, зокрема, взяття Україною курсу на євроінтеграцію, зумовлюють удосконалення вже існуючих та запозичення новітніх підходів до державного будівництва, реформування поліції та тих інститутів державного